

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

ЛЕКСЕМА *НАРОД* В КИТАЙСЬКИХ ЧЕН'ЮЙ: ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

Студентки групи Пкит 10-20

факультету східної і слов'янської
філології

денної форми навчання

Освітньої програми Китайська мова і

література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови і

літератури (переклад включно), перша –

китайська

Огороднік Іванни Миколаївни

Науковий керівник:

канд. філос. наук, доц. Беля В. В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КИТАЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЧЕН'ЮЙ	6
1.1. Структура і типологія фразеологізмів «чен'юй» (成语 chéngyǔ) у китайській мові 6	
1.2. Лінгвокультурний аспект дослідження фразеологічних одиниць у китайській мові	11
Висновки до Розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСЕМИ НАРОД В КИТАЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ ЧЕН'ЮЙ	22
2.1. Етимологія лексеми НАРОД та структурно-семантичні особливості її вживання у китайських чен'юй.....	22
2.2. Лінгвокультурні особливості вживання лексеми НАРОД у китайських чен'юй	
Висновки до Розділу 2	31
ВИСНОВКИ	33
论文摘要	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35

ВСТУП

Мова – це складова культури та історії будь-якого народу. Вона відображає не лише спосіб сприйняття світу, але й особливості думки, емоції та цінності людей. Одним з цікавих аспектів вивчення мови є аналіз лексичних одиниць, які відображають ключові концепти та цінності в культурі певного народу. Внаслідок тривалого використання мови формується особливі культурні вислови, які зазвичай називають фразеологізмами. Фразеологізми надають мові образності, виразності, особливості та збагачують мову і надають їй емоційний спектр. Кожна мова має свої унікальні фразеологізми, оскільки кожен народ відрізняється своїм менталітетом та історією.

Фразеологія сучасної китайської мови, зокрема сталі вирази, віддзеркалює те, яким чином формувалась будденість китайців та їх менталітет. Серед китайських лінгвістів не існує єдиного погляду щодо класифікації народних висловів.

Актуальність роботи полягає в тому, що дослідження лексеми «народ» в китайських чен'юй з лінгвокультурного аспекту має велике значення для розуміння культурного, історичного та мовного контексту Китаю. Незважаючи на те, що китайська мова має величезний лексичний запас, вивчення специфічних лексем у різних діалектах, таких як чен'юй, дозволяє краще зрозуміти глибину китайської культури та її особливості.

Метою роботи є дослідити лінгвокультурний аспект лексеми «народ» в китайських фразеологізмах «чен'юй» (成语 chéngyǔ).

Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- дослідити структуру і типологію фразеологізмів «чен'юй» у китайській мові;
- описати лінгвокультурний аспект дослідження фразеологічних одиниць у китайській мові;
- з'ясувати етимологію лексеми НАРОД та структурно-семантичні особливості її вживання у китайських чен'юй;
- встановити лінгвокультурні особливості вживання лексеми НАРОД у китайських чен'юй.

Об'єктом дослідження є лексема НАРОД в китайських фразеологізмах «чен'юй» (成语 chéngyǔ).

Предмет дослідження – лінгвокультурний аспект лексеми «народ» в китайських фразеологізмах «чен'юй».

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв'язання конкретних завдань роботи передбачалося застосування теоретичних загальнонаукових методів. Для виявлення основних структурно-семантичних особливостей 成语 chéngyǔ чен'юй *функціональний аналіз; контекстуальний методи* було застосовано для встановлення основних структурно-семантичних особливостей використання прислів'їв та приказок в повсякденному мовленні та в текстах художнього стилю.

Матеріалом цього дослідження слугують 80 成语 chéngyǔ чен'юй, відібрані за допомогою китайської літератури та електронних китайських словників.

Наукова новизна даної курсової роботи полягає в першочерговому поглибленні розуміння лінгвокультурних аспектів китайської мови через вивчення концепції «народу» у контексті китайських чен'юй. До цього часу дослідження в цій області відбувалося в основному на загальних рівнях або обмежувалося аналізом лише деяких аспектів. Наше дослідження вносить вагому наукову цінність, оскільки сприяє не лише збагаченню знань про китайську мову та культуру, а й відкриває нові перспективи для подальших досліджень у галузі міжкультурної комунікації та лінгвістики.

Практичне значення цього дослідження полягає в можливості використати результатів й при вивченні китайської мови та культури, дослідженні тематичних, семантичних і стилістичних особливостей 成语 chéngyǔ чен'юй в китайській мові, а також такий аналіз може бути корисним для студентів, викладачів та дослідників у галузі мовознавства, культурології та міжнародних відносин, а також для всіх, хто цікавиться китайською культурою та мовою.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, анотації та списку використаних джерел. Обсяг роботи становить 33 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КИТАЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЧЕН'ЮЙ

1.1 Структура і типологія фразеологізмів «чен'юй» (成语 chéngyǔ) у китайській мові

Китайські ідіоми 成语 chéngyǔ – одна із дорогоцінних спадщин традиційної культури Китаю. Вони відіграють надзвичайно важливу роль, оскільки є ключовим елементом китайської лінгвістичної та культурної спадщини. Вони відображають цінності, традиції та уявлення, що є важливими для китайської культури. Також ідіоми додають мовленню образності та емоційного забарвлення, інколи вони використовуються для підкреслення іронічного відтінку розмови.

成语 chéngyǔ (буквально «готовий вислів») – це стійке фразеологічне сполучення, яке виникло у давньокитайській мові, має однорідне семантичне значення та переносне використання, що надає йому експресивний характер і функціонально входить до складу речення (Кисельова В, 2021, с.18)

Взагалі є ще доволі багато визначень 成语 chéngyǔ. Ось декілька з них:

成语 chéngyǔ (готовий вислів) – одиниці, побудовані за лексичними і граматичними нормами літературної мови веньяня. Як правило, чен'юй складається з чотирьох ієрогліфів (Кленін І., 2013, с.269).

成语 chéngyǔ – це сталі вирази, більшість з яких мають чотири склади, але є й трискладові, п'ятискладові та навіть семискладові (马国凡, 1983, с.201).

成语 chéngyǔ – стійкий зворот, що найчастіше складається з чотирьох ієрогліфів (Вень Дуаньчжена, 2004, с. 1386).

成语 chéngyǔ – це стійкі вирази з образним і глибоким значенням, які використовуються у повсякденній мові (Корнєва А., 2014, с.392).

Історія чен'юй має глибокі корені, що сягають давнини. До словника ідіом Юнпей Сун, виданого у 2000 році, входить близько 14 тисяч ідіом. Деякі з них китайці

використовують частіше, а деякі рідше. Найдавніші ідіоми сягають корінням періоду Міжцарської війни (475 – 221 рр. до н.е.).

Ідіоми виникли та розвивалися протягом багатьох століть. Більшість фразеологізмів походять з китайської класичної літератури, зокрема з філософських трактатів, історичних хронік та художніх творів. Крім того, багато чен'юй пов'язані з історичними подіями, філософськими та релігійними доктринами, легендами і міфами, а також з ідіоматичними виразами, запозиченими з інших мов. Оскільки в них лежить такий глибокий зміст, то не завжди легко знайти еквівалент перекладу китайській ідіомі в інших мовах.

Ці образні вислови також містять погляд китайців на життя і суспільство. Наприклад, 明辨是非 – 明 (ясно) 辨(розрізняти) 是 (добре) 非 (погано) означає людину, яка розрізняє, що добре, а що погано.

Структурні особливості 成语 chéngyǔ в китайській мові:

Чен'юй може складатися з різної кількості знаків (від трьох до чотирнадцяти), але переважна частина являє собою чотири односкладових слова. Подібне переважання чотирискладовими чен'юй обумовлено принципом мовної економії. Дана модель дозволяє висловити різноманіття граматичних конструкцій та відносин в максимально простій формі. Часто це відбувається завдяки опусканню службових слів, значення яких передається за допомогою порядку слів. Крім того, багато дослідників розглядають прагнення китайської мови до двоскладових слів і чотиризначним чен'юй як загальну тенденцію до парності і симетрії в мові (Корнева А., 2014, с.392).

Чотирискладові 成语 chéngyǔ в китайській мові є найбільш поширеними і характеризуються своєю специфічною структурою та значенням. Вони найбільш широко використовуються в повсякденному мовленні.

Наприклад, 天下无敌 tiān xià wú dí – немає непереможного в світі

Цей вираз використовується для підкреслення того, що ніхто не може бути непереможним у будь-якій ситуації. Він може вживатися в різних контекстах, щоб висловити ідею неперевершеності (何平, 2004, с.35-38).

成语 chéngyǔ як засіб виразності має переносне значення, завдяки чому окремі його компоненти втрачають свої звичайні значення і виступають як семантично і граматично цілісна одиниця. У реченні чен'юй функціонує як окремий член речення. Найбільш поширеною моделлю чотирискладовими 成语 chéngyǔ чен'юй є паралельна конструкція. Вона складається з двох двочленних компонентів і будується на основі граматичної, семантичної і фонетичної парності.

Однак повний паралелізм дотримується не завжди. Основою паралельних конструкцій є граматична парність, а семантична і фонетична можуть бути не виражені.

Наприклад, 甜言蜜语 tiányánmìyǔ – солодкі слова, медові промови. Найчастіше вживається в романтичних відносинах, коли одна людина виражає ніжність, любов або захоплення іншій. Вони можуть бути використані також у повсякденному спілкуванні, коли хтось намагається залагодити конфлікт чи здобути підтримку. (何平, 2004, с.35-38)

Паралельна модель 成语 chéngyǔ чен'юй також дозволяє мови створювати нові фразеологізми. Так поява нових ідіом здійснюється шляхом підстановки в типову паралельну конструкцію десемантизованих константних пар (ієрогліфипари, які втратили своє значення в складі фразеологізму наприклад, 东 – 西 «схід - захід») (Корнєва А., 2014, с.393).

Наявність паралельної конструкції у 成语 chéngyǔ чен'юїв допомагає перекладачеві виділяти їх в тексті і визначати як їх буквально, так і переносне значення стосовно цього контексту, а також переводити їх з урахуванням даного контексту (Вень Дуаньчжєна, 2004, с. 1386).

Наприклад, 男婚女嫁 nán hūn nǚ jià – коли чоловік дорослішає, йому треба йти до шлюбу, а коли дівчина дорослішає, їй потрібно вийти заміж. Слова з різних ланок чен'юй (1-3, 2- 4), що входять в одне семантичне поле і утворюють семантичну пару зв'язуються попарно за змістом, в чому і проявляється явище паралелізму. У наведеному прикладі перший і третій компоненти (男 - чоловік, 女 - жінка) - антоніми,

другий і четвертий компоненти (婚 - одружитися, 嫁 - вийти заміж) утворені також з антонімів (何平, 2004, с.35-38).

成语 chéngyǔ чен'юй непаралельної конструкції групи не підкоряються лексико-граматичним обмежувальним характеристикам: допускаються найрізноманітніші побудови по синтаксичній структурі і лексичним складом, в їх складі зустрічаються сполучники, прийменники, заперечні частинки (Корнєва А., 2014, с.392).

Наприклад, 天作之合 tiānzuòzhīhé (небо + робити + з'єднання) – союз, вчинений небом. Ця ідіома може застосовуватися до будь-яких ситуацій, де все складається гладко і без зусиль, або де події розвиваються так, наче керуються вищою силою. В цьому виразі відчувається елемент дива і магії, який вказує на природну гармонію або узгодженість в обставинах (何平, 2004, с.35-38).

Типологія фразеологізмів чен'юй 成语 chéngyǔ у китайській мові:

1. За походженням:

- Історичні 成语 chéngyǔ чен'юй: фразеологізми, які мають своє походження у давніх текстах, таких як "Конфуцієві аналекти" або класичні літературні твори.

Наприклад, 一视同仁 yī shì tóng rén – дивитися на всіх однаково, як колег. Цей вираз виражає принцип справедливості, рівності у ставленні до людей. Він закликає до того, щоб кожному людину розглядати з однаковою повагою та увагою, без упереджень або обрання сторін. (何平, 2004, с.35-38).

Походження цього чен'юй можна віднести до класичних китайських текстів, зокрема до «Лунного Осіннього дня» (中庸 Zhōng Yōng), де воно спочатку з'явилося як відомий вислів Конфуція.

- Сучасні 成语 chéngyǔ чен'юй: ті, що виникли у більш пізній літературі, включаючи сучасні твори, публіцистику тощо.

Наприклад, 抛砖引玉 pāo zhuān yǐn yù – кинути цеглину, щоб привабити нефарбований діамант. У буквальному розумінні, кинути цеглину – це внести свій

внесок, який може бути невеликим або не дуже цінним, але це може викликати зацікавленість або відгук. Це може навіть виявитися таким, що спонукає до виявлення більш великого таланту або цінності у відповіді або реакції інших (何平, 2004, с.35-38).

2. За тематикою:

- Моральньо – повчальні чен'юй: Фразеологізми, які мають моральну або етичну основу, часто пов'язані з правилами поведінки та моральними цінностями.

Наприклад, 以身作则 yǐ shēn zuò zé – бути прикладом своєю власною поведінкою. Воно підкреслює важливість того, щоб діяти відповідно до власних принципів і цінностей, і надавати приклад іншим шляхом свого власного прикладу. Цей вираз часто використовується в контексті лідерства і виховання, де лідери або батьки повинні бути прикладом для інших, демонструючи найвищі стандарти моралі та етики через свої власні дії (何平, 2004, с.35-38).

Конфуцій вважав, що найефективніший спосіб навчання – це через власний приклад. Він вірив, що люди повинні дотримуватися високих моральних стандартів і вчинків, щоб впливати на інших і сприяти гармонії в суспільстві.

- Релігійні чен'юй: Ті, що мають релігійне або міфологічне походження, або пов'язані з культурними обрядами.

Наприклад, 落花流水 luò huā liú shuǐ – квіти падають, як вода тече. Воно нагадує нам про те, що все на світі, включаючи красу, минає з часом, так само як квіти опадають і вода неухильно тече (何平, 2004, с. 39-40).

3. За вживаністю:

- Офіційно – ділові чен'юй: Часто використовуються в писемних текстах, літературі тощо.

Наприклад, 千锤百炼 qiān chuí bǎi liàn – тисяча молотків і сто випалень. Цей вираз використовується для позначення процесу творчого або випробувального зусилля, який включає в себе безліч спроб, досліджень та вдосконалення (何平, 2004, с. 39-40).

- Розмовні чен'юй: Популярні в розмовному мовленні, можуть мати

неформальний характер.

Наприклад, 一丝不苟 yī sī bù gǒu – навіть найменший недолік. Цей вираз використовується для позначення підходу, який вимагає абсолютної точності, дотримання деталей та вищого рівня уважності (何平, 2004, с. 39-40).

4. За кількістю складів:

Як ми вже вказали вище, що чен'юй може складатися з різної кількості знаків (від трьох до чотирнадцяти).

Отже, ми визначили притаманні 成语 chéngyǔ чен'юй структурні особливості, а також розглянули типологію чен'юй. Підсумувавши все вище написане, ми можемо стверджувати, що 成语 chéngyǔ чен'юй – це важливий елемент китайської мови, який відображає культурні цінності, традиції та уявлення, а також надає мовленню образності та емоційного забарвлення. Дані ідіоми є яскравими перлинами в китайській культурі.

1.2 Лінгвокультурний аспект дослідження фразеологічних одиниць у китайській мові

Слідом за розвитком українсько – китайських відносин все частіше постає питання розуміння між народами двох лінгвокультур, у зв'язку з чим в останній час вивчення мовної картини світу китайського етносу все більше привертає увагу лінгвістів.

Мовна картина світу була б неповною без її органічного складника – фразеологічної картини. Дослідження фразеологічних одиниць є схованкою багатогранного буття народу: історичної пам'яті, етнокультурних традицій, національної самобутності, неоціненого трудового досвіду, сили духу, болю й гніву, горя й радості (Н. Венжинович, 2021, с. 292)

Лінгвокультурологія давно займається проблемою співвідношення мови та культури. Останніми роками це стало особливо важливим, оскільки галузь вивчення мови та культури набула подальшого розвитку. Лінгвістичну специфіку надають

тонально-ізолююча система китайської мови, що призводить до розрідження рими та певної монотонності ритму, а також ієрогліфічний лист, що сприяє лексичній багатозначності та нерозчленованість значення мовних одиниць.

Культурна специфіка китайської мови, в свою чергу, визначається наявністю характерних лише для Китаю традиційних поетичних жанрів, наявністю в текстах культурно релевантних власних і реальних слів, а також наявністю особливих образно-семіотичних кодів китайської мови. Ці фактори в сукупності призводять до значних труднощів при перекладі іншими мовами, особливо європейськими. Найчастіше перекладачі вдаються до прийомів конкретизації, запозичення та аналогового перекладу. Йому часто доводиться жертвувати зовнішньою формою ритму, рими, вдаватися до перетворення перепусток (Маковська М., 2012, с.412).

Розмірковуючи про фразеологію у контексті культури можна дійти висновку, що одним із провідних завдань лінгвокультурологічного опису фразеології є вивчення та опис тих механізмів, на основі яких відбувається тісна взаємодія фразеологічних одиниць як компонентів природної мови з мовно-культурною сферою. Підсумком цього процесу є виконання фразеологічних одиниць найважливішої семіотичної функції мовних знаків як показників універсальних та специфічних національно-культурних аспектів.

Китайський філолог Мо Пенлін називає фразеологізми «живою скам'янілістю» (Мо Пенлі, 2000, с. 184). Дослідник зазначає, що з одного боку, фразеологічні одиниці широко вживаються в сучасних мовах і в цьому полягає «жива» фразеологічна одиниця. З іншого боку, фразеологізми зберігають сліди стародавньої мовної культури – і є причина «скам'янілості» фразеологізму. Зокрема, китайські фразеологізми як носії культурної інформації точно і жваво відображають китайський лінгвокультурний аспект, унікальну психологічну складову китайської нації, її спосіб мислення.

Відомий китайський лінгвіст Люй Шусян, досліджуючи різні сфери мови, у тому числі й фразеологічну, зазначав, що «лінгвокультурологія – це наукова дисципліна, де досліджується відображення у мові якогось культурного явища даної

нації, або навпаки, вираження культурного явища через якісь мовні одиниці» (Люй Шусян, 1988, с. 93).

Культурологія вимагає величезних лінгвокультурологічних знань, енциклопедичних знань культури, історії, філософії, літератури, етнографії, психології. Розгляд іноземних культурних кодів – це завжди складне завдання, але іноді воно пропонує унікальну порівняльну перспективу.

Немає сумніву в тому, що образ світу передається за допомогою фразеологізмів, які формують загальнолюдське ядро мовної картини світу будь-якого народу, а національна своєрідність світосприйняття корениться у способі життя та психології народу, які відображені у фразеологічних одиницях.

Земля, природа і багато іншого для всіх націй є однаковими, і в процесі освоєння знаходять безперечні міжнаціональні подібності. Отже, в мовній картині світу кожної нації існує універсальне і загальноприйняте всім людством знання про певні явища (сонце сідає, дощ йде).

Універсальні знання зафіксовані в мові насамперед у його лексичному та фразеологічному складі. Подібність процесів мислення, загальні закономірності виникнення асоціативних зв'язків призводять до утворення повністю еквівалентних фразеологічних одиниць в українській та інших мовах, у тому числі й китайській. Наприклад, семантика і ситуативне вживання української (вік живи, вік вчись) і китайської (活到老学到老 huó dào lǎo xué dào lǎo) фразеологізми є однаковими. В обох випадках йдеться про те, що людина повинна вчитися протягом усього життя. Порівняємо інші еквівалентні української та китайської мов, наприклад:

- знати як свої п'ять пальців – 了如指掌 liǎorúzhǐzhǎng; (成語典, 2020)
- як риба у воді – 如鱼得水 rúyúdéshuǐ; (成語典, 2020)
- як ножом по серцю – 心如刀割 xīn rú dāo gē; (成語典, 2020)
- підливати масла у вогонь – 火上浇油 huǒ shàng jiāo yóu; (成語典, 2020)
- як грім серед ясного неба – 晴空霹雳 qíngkōng pīlì. (成語典, 2020)

У даних фразеологізмах подібність значення в основі фразеологізму виражає схоже світосприйняття в українців та китайців.

Навіть у частково еквівалентних фразеологізмах також можна знайти загальне ставлення до навколишнього світу. Дані фразеологічні одиниці містять лексичні, граматичні, і навіть лексико–грамматичні розбіжності за наявності однакового значення. У таких мовних одиницях фіксується близька думка. Наприклад, розглянемо фразеологізм виносити сміття з хати: 家丑外扬 jiāchǒu wàiyáng у значенні розголошувати відомості про якісь неприємності у своїй сім'ї. Обидва вони висловлюють несхвалення з приводу чогось. Порівняємо інші еквівалентні української та китайської мов, наприклад:

- робити з мухи слона – 小題大做 xiǎotídàzuò – з маленької теми робити велику; (成語典, 2020)
- диму без вогню не буває – 无风不起浪 wúfēngbùqǐlàng – без вітру немає хвилі; (成語典, 2020)
- сидіти між двома стільцями – 脚踩两只船 jiǎo cǎi liǎng zhī chuán – стояти на двох човнах; (成語典, 2020)
- шила в мішку не приховати – 纸里包不住火 zhǐ li bāo bù zhù huǒ – вогонь у папір не перетворити; (成語典, 2020)
- метати бісер перед свинями – 对牛弹琴 duìniútánqín – грати на старовинній китайській арфі бику; (成語典, 2020)
- час летить птахом – 光阴似箭 guāngyīnsìjiàn – час летить як стріла; (成語典, 2020)
- ягоди одного поля – 一丘之貉 yīqiūzhīháó – єнотовидний собака одного пагорба; (成語典, 2020)
- як гриби після дощу – 雨后春笋 yǔhòuchūnsǔn – як бамбуковий паросток після дощу. (成語典, 2020)

У зазначених фразеологізмах хоч і представлені різні образи, вони, тим не менш, мають схожі значення, однакову стилістичну приналежність і аналогічне емоційно–експресивне забарвлення, тим самим виражаючи тотожні світогляд і оцінку. Але в той же час самі образи відображають і національне мислення, оскільки при позначенні

аналогічного предмета, явища або процесу різні народи вибирають усталений національний образ, тим самим відображаючи аспект національної когнітивної психології (Лі Лі, 2005, с. 79).

Унікальна складова в мовній картині світу етносів визначається відмінностями в їх культурах, традиціях, побутовому укладі, середовищі проживання. Чим більше таких відмінностей, тим більше у національних мовах пластів лексики, які можна віднести до категорії позначень національно-специфічних реалій. Культурну інформацію можна отримати у тому числі з внутрішньої форми фразеологізму, бо в ній є «відтінки» культури – міфи, архетипи, звичаї та традиції, відображені історичні події та елементи матеріальної культури. Як стверджує відомий китайський лінгвіст У Ліцінь, дослідження мови необхідне у поєднанні з національним менталітетом, мова повинна високо співпадати з менталітетом народу (У Ліцінь, 2009, с. 64). Отже, щодо фразеологізмів необхідна опора на внутрішній образ, тісно пов'язані з національним менталітетом

Дослідження фразеологічних одиниць у китайській мові має важливий лінгвокультурний аспект, оскільки вони є не лише мовним явищем, а й важливою складовою культурного доробку китайського народу.

Лінгвокультурний аспект дослідження фразеологічних одиниць включає:

1. Один із захопливих аспектів дослідження фразеологічних одиниць у китайській мові – це їх відображення культурних та історичних аспектів Китаю. Фразеологізми в китайській мові мають глибокі корені в культурі, традиціях і філософії цієї великої країни. Вони часто відображають особливості мислення, спосіб життя та історичні події, що відбувалися протягом тисячоліть. Вивчення таких фразеологічних одиниць дозволяє зрозуміти не тільки саму мову, але й культуру, що стоїть за цією мовою. Фразеологічне збагачення мови відбувається завдяки історії і відображення історичних подій та досвіду народу. Наприклад:

- загинув, як швед під Полтавою;
- на всю Іванівську;
- спалити мости;
- переможців не судять;

- потьомкінські села;
- семеро одного не чекають.

Порівняємо тепер китайські еквіваленти:

- 卧薪尝胆 wòxīnchángdǎn – жити у хатині, облизувати жовчний міхур і відчувати гіркоту (подолати всі труднощі, готуючись до помсти). У період Чжаньго (Воюючих царств) царство Юе зазнавало поразки боротьби з царством У, і король царства Юе Гоуцзянь перебував у полоні в царстві У. У той час він жив у хатині і щодня облизував жовчний міхур, який висів на стіні, щоб нагадати собі про ганьбу. В кінці кінців Гоуцзянь, вирвавшись з полону, дістався свого царства і здобув перемогу у війні з царством У (成語典, 2020).

- 焚书坑儒 fén shū kēng rú – спалити книги та закопати вчених. Даний фразеологізм відбиває подію, що сталася за часів правління династії Цінь. Імператор вважав, що народ повинен слухатися його у всьому, для цього потрібно, щоб думки народу були простими. А вчені та їхні книги примушували людей думати, що загрожувало панування імператора. Щоб зберегти владу, він наказав спалити книжки та закопати вчених у землю (成語典, 2020).

2. Ще одним цікавим аспектом дослідження фразеологічних одиниць у китайській мові є їх роль у вираженні соціальних відносин та індивідуальних особливостей. Багато фразеологізмів відображають норми спілкування, рівень ввічливості, статус співрозмовника та його відношення до ситуації. Вивчення таких виразів дозволяє краще розуміти соціокультурний контекст, в якому вони вживаються, і допомагає встановлювати норми комунікації в китайському суспільстві.

Людське суспільство розвивається, водночас розвивається і людська мова. Мова як продукт людської діяльності завжди відбиває зміну суспільства. Мова змінюється у зв'язку із потребами суспільства.

Фразеологізми, семантика яких тісно пов'язують із соціальними явищами, також змінюються. Будь-який поворот в історії моментально створює свою фразеологію, відмінну від фразеології попередньої епохи, насамперед у соціально-політичній сфері. Наприклад, українські фразеологізми:

- великий німий (так називали кінематограф перших десятиліть після його винаходу, тому що він був буквально німий – звуку тоді не записували).

Даний фразеологізм фіксує поняття, яке вже вийшло з життєвого побуту. Відповідно до цього дані фразеологізми вийшли з активного вживання.

З розвитком нових областей науки з'являються і нові фразеологізми, що відображають дані поняття. Наприклад: ланцюгова реакція (процес, над яким людина втратила контроль). А фразеологізми «розпочати з нуля», «освоєння космосу», «м'яка посадка», пов'язуються із соціалістичним будівництвом за радянських часів.

Покласти (дати) на лапу, зайти з чорного ходу відбивають якесь негативне соціальне явище в останні роки.

У той самий час в Україні з'явилися нові фразеологізми, наприклад:

- валять шольца (постійно обіцяти, але нічого не давати);
- завести трактор (застосувати найбільш неочікуваний аргумент, найнесподіваніший засіб для боротьби);
- за поребриком (у Росії);
- йти за російським кораблем (зазнати поразки).

Китайські фразеологізми також відображають явища, пов'язані з соціальним життям суспільства. Наприклад:

- 桑间濮上 sāng jiān pú shàng – Шан Цзіань і Пу Шан – місця для зустрічі закоханих; (成語典, 2020)

- 桑弧蓬矢 sōkohōshi – цибуля з тутового дерева і стріла з дрібнолепесника красивенького – символ великої мети на майбутнє. (成語典, 2020)

В даний час мало хто з китайців користується даними фразеологізмами, у тому числі знає їх історичну семантику.

Нові за історичними мірками фразеологізми відображають свіжі суспільні, науково технічні, ринкові реалії, наприклад:

- 光眼 guāng yǎn – рентгенівські очі (пронизливий погляд). (成語典, 2020)

3. Китайські фразеологічні одиниці часто мають в собі відтінки конфуціанської філософії та традиційних вірувань. Релігія українців в основному – християнство, а

китайців – даосизм і буддизм. Відмінності у віруваннях активно виявляється в семантиці фразеологізмів. Наприклад, в українців багато фразеологізмів мають біблійні витоки:

- Альфа і омега;
- кидати камінь;
- око за око, зуб за зуб;
- труна повалена;
- вавилонське стовпотворіння;
- козел відпущення.

Більшість китайських фразеологізмів пов'язані з поняттями буддизму та даосизму. Наприклад:

- 一尘不染 yīchénbùrǎn – ніякого пилу; (成語典, 2020)
- 回头是岸 huítóushì'àn – берег за спиною (треба вчасно виправити свою помилку); (成語典, 2020)
- 借花献佛 jièhuāxiànfó – піднести Будді квіти, запозичені з чужого саду (зробити подарунок за рахунок іншого); (成語典, 2020)
- 灵丹妙药 língdānmiào yào – ефективні ліки; (成語典, 2020)
- 脱胎换骨 tuōtāihuàngǔ – знов народитися і змінити кістку (повністю змінити попередній вигляд); (成語典, 2020)
- 回光返照 huíguāngfǎnzhào – тимчасове прояснення перед смертю. (成語典, 2020)

4. Фразеологічні одиниці у китайській мові часто відображають традиційні звичаї, обряди та культурні особливості китайського народу. Вони можуть відображати різні аспекти китайської культури, такі як повагу до старших, сімейні цінності, духовність, віру в долю та гармонію з природою.

Людське життя минає не без сліду. Люди живуть і спілкуються один з одним, і в цьому процесі поступово утворюються власні стереотипи комунікації та життєві традиції. У суспільстві люди, підкоряючись морально-етичним нормам, повинні

дотримуватися правил, дотримуватися деяких звичаїв, традицій суспільства. У фразеології відображені численні уявлення, пов'язані з трудовою діяльністю, побутом людей. Наприклад:

- як банний лист;
- березова каша;
- кинути рукавичку;
- у довгий ящик;
- як пити дати;
- на лобі написано;
- дати по шапці;
- носити на руках;
- хліб та сіль.

Китайські фразеологізми, наприклад:

- 叩六拜 kòu liù bài – тричі сидіти на колінах і шість разів поклонятися – це є давньокитайська церемонія перед імператором або іншою важливою людиною (означає урочисто, з великою повагою ставитися до кого-небудь; (成語典, 2020)

- 昏定晨省 hūn dìng chén shěng – ввечері посидіти в батьків і вранці вітатися з ними першою справою – це означає ідеальна модель відносини між дітьми та батьками; (成語典, 2020)

- 三沐三薰 sān mù sān xūn – тричі купатися і три рази обмитися ароматом – це означає надзвичайно акуратно привести себе в порядок перед чимось; (成語典, 2020)

- 男女授受不亲 nán nǚ shòu shòu bù qīn – чоловікові та жінці не можна штовхати один одного. У стародавньому Китаї забороняли жінкам зустрічатися з чоловіками, крім своїх рідних; (成語典, 2020)

- 北面称臣 běimiàn chēngchén – встати обличчям на північ і назвати себе васалом – це означає визнати себе підлеглим; (成語典, 2020)

- 鸣金收兵 míngjīn shōubīng – вдаряти в гонг, щоб повідомити воїнам про

припинення бою і початок відступу. (成語典, 2020)

5. Дослідження впливу фразеологічних одиниць на формування менталітету та світогляду китайців дозволяє розуміти, як мова відображає та впливає на спосіб мислення та сприйняття світу. Вивчення культурного коду фразеологізмів може розкрити глибокі шари китайської культури та психології, які допомагають утримувати та розвивати національну ідентичність.

Люди освоювали природу, світ, і в цьому процесі накопичувався досвід, переданий з покоління в покоління. Мудрість старого покоління завжди є цінним багатством для життя. І фразеологізми, будучи репрезентантами національної мовної картини світу, що відбивають філософію того чи іншого народу, нації. Наприклад,

- відігріти змію на грудях;
- не бачити далі свого носа;
- тихіше їдеш далі будеш;
- від великого до кумедного один крок;
- знання сила;
- рука руку миє;
- чужа душа – потемки;
- немає худа без добра.

Китайські фразеологізми, наприклад:

- 年之计在于春 nián zhī jì zài yú chūn – весняний день рік годує; (成語典, 2020)
- 以卵击石 yǐ luǎn jī shí – камінь яйцем не розіб'єш; (成語典, 2020)
- 真金不怕火炼 zhēn jīn bù pà huǒ liàn – справжнє золото вогню не боїться; (成語典, 2020)
- 与虎谋皮 yǔ hǔ móu pí – просити у тигра його шкуру (мати справу з дуже

небезпечною людиною). (成語典, 2020)

Отже, вивчення фразеологічних одиниць у китайській мові не тільки сприяє поглибленню знань мови, а й розкриває багатогранність китайської культури та менталітету.

Висновки до Розділу 1

У даному розділі ми розглянули, що таке 成语 chéngyǔ чен'юй і його структурні та типологічні особливості і дійшли висновку, що:

成语 chéngyǔ чен'юй – це стійке фразеологічне сполучення, що зазвичай становить собою від трьохскладовий до чотирнадцятискладовий вислів. Найбільш поширеними є чотирьохскладові.

За типологічними особливостями 成语 chéngyǔ чен'юй поділяються на: за походженням (історичні, сучасні); за тематикою (моральньо – повчальні, релігійні); за вживаністю (офіційно-ділові, розмовні чен'юй); за кількістю складів.

Також ми розглянули лінгвокультурний аспект дослідження фразеологічних одиниць у китайській мові і дійшли висновку, що існує декілька аспектів, а саме: відображення культурних та історичних аспектів Китаю; вираження соціальних відносин та індивідуальних особливостей; відображення конфуціанської філософії та традиційних вірувань; відображають традиційні звичаї, обряди та культурні особливості народу; відображає та впливає на спосіб мислення та сприйняття світу.

Отже, у китайській мові фразеологізми, в тому числі 成语 chéngyǔ чен'юй, мають величезне значення. І в усній, і в письмовій мові китайці постійно вдаються до освячених часом зворотам, які надають переконливість мові. У давнину філософи прислів'ями висловлювали найтонші відтінки почуттів. Знання найбільш популярних 成语 chéngyǔ чен'юй є необхідною ознакою освіченого китайця. У Китаї видаються спеціальні словники чен'юй, в яких пояснюється їх зміст, і наводяться першоджерела.

РОЗДІЛ 2

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСЕМИ *НАРОД* В КИТАЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ ЧЕН'ЮЙ

2.1 Етимологія лексеми *НАРОД* та структурно-семантичні особливості її вживання у китайських чен'юй

Слово «народ» має глибокі історичні корені та широкий спектр значень у багатьох мовах світу. У китйській мові лексема «народ» є однією з ключових у мові, вона відображає не лише суспільність, а й ідентичність, культурні особливості та спільні цінності.

У китайських чен'юй, як і в інших стилях письма китайської мови, слово «народ» або ідеї, які ним виражаються, можуть бути представлені за допомогою конкретних ієрогліфів або комбінацій ієрогліфів, які мають відповідні семантичні асоціації. Коли говориться про вживання слова «народ» у китайських чен'юй, важливо зазначити, що китайська мова має власні лексичні засоби для вираження понять, які відповідають ідеї народу чи нації.

У китайській мові концепція «народ» традиційно виражається за допомогою таких лексем, як 民族 *mínzú* або 人民 *rénmín*.

民族 (*mínzú*):

Структура: ієрогліф «*mín*» (民), що означає «людина» або «людський», поєднується з ієрогліфом «*zú*» (族), що перекладається як «етнічна група» або «плем'я».

Цей термін використовується для підкреслення етнічної ідентичності та національної приналежності, зокрема колективного існування певної групи людей зі спільними культурними або історичними характеристиками. Він включає в себе ідею спільної культури, мови, історії та території.

人民 (*rénmín*):

Структура: комбінація ієрогліфів «rén» (人), що означає «людина», та «mín» (民), що має те ж значення, що і в ієрогліфі «民族».

Цей термін є більш загальний і використовується для підкреслення масовості та колективного існування всього населення країни чи нації, або для визначення громадянської групи як основи для соціальної або політичної єдності.

Лексема «народ» має різні спекти вживання, а саме:

1. Історичний аспект: лексема «народ» має стародавнє походження і часто пов'язане з формуванням держав та суспільних угруповань. У різних епохах і культурах це слово набувало різні відтінки значень, від племінних об'єднань до громадянських суспільств (Маковська М., 2013, с. 37).

Наприклад:

- 曲折漫长, 民族奋斗 qūzhé màncháng, mínzú fèndòu – заплутана і тривала, боротьба народів. Цей чен'юй описує складність та тривалість боротьби народів за свою незалежність та визволення протягом історії (Жун Тін, 2001, с. 373).

- 繁华兴盛, 民族辉煌 fánhuá xīngshèng, mínzú huīhuáng – благополуччя та процвіт, слава народів. Цей чен'юй вказує на періоди в історії, коли народи досягали величі та високих досягнень у різних сферах життя (Жун Тін, 2001, с. 373).

- 人民解放, 民族独立 rénmín jiěfàng, mínzú dúlì – визволення народів, незалежність націй. Цей чен'юй відображає історичний контекст, коли народи боролися за свою свободу та незалежність від колоніального панування (Жун Тін, 2001, с. 373).

2. Політичний аспект: у політичному контексті «народ» може означати всіх громадян певної країни або нації, які мають спільні права та обов'язки перед державою. Це поняття може бути основою для розвитку демократії, зокрема визначення принципів представницької влади та рівних можливостей для всіх громадян (Маковська М., 2013, с.37).

Наприклад:

- 民族团结, 国家稳定 mínzú tuánjié, guójiā wěndìng – національна єдність,

стабільність країни. Цей чен'юй відображає важливість збереження національного єднання для забезпечення мирного та стабільного розвитку країни (Жун Тін, 2001, с. 374).

- 人民代表，国家栋梁 rénmin dàibiǎo, guójiā dòngliáng – представники народу - опора держави. Цей чен'юй висвітлює важливу роль представників народу у формуванні та здійсненні політичних рішень (Жун Тін, 2001, с. 374).

- 政府为民，民心所向 zhèngfǔ wèi mín, mín xīn suǒ xiàng – уряд служить народу, серця народу спрямовані туди. Цей чен'юй відображає ідеал влади, яка діє в інтересах народу та має його підтримку (Жун Тін, 2001, с. 374).

3. Культурний аспект: лексема «народ» також може вказувати на спільну культурну ідентичність, мову, традиції, звичаї та історію, які об'єднують певну групу людей. Ця культурна спадщина може включати в себе мову, літературу, мистецтво, релігію та інші аспекти життя суспільства (Маковська М., 2013, с.37).

Наприклад:

- 文化传承，民族骄傲 wénhuà chuánchéng, mínzú jiāo'ào – спадщина культури, гордість народу. Цей чен'юй відображає важливість передачі культурної спадщини та її значення для самосвідомості народів (Жун Тін, 2001, с. 374).

- 国粹民韵，源远流长 guócuì mín yùn, yuán yuǎn liú cháng – національна спадщина, ритм народу, давній і тривалий. Цей чен'юй відображає багату культурну спадщину та традиції, які передаються від покоління до покоління (Жун Тін, 2001, с. 374).

- 多元融合，民族丰富 duōyuán rónghé, mínzú fēngfù – міжкультурна інтеграція, національне різноманіття. Цей чен'юй вказує на багатство та різноманітність культурних традицій різних народів, які збагачують спільну культурну спадщину (Жун Тін, 2001, с. 374).

4. Соціальний аспект: у соціальному контексті «народ» може вказувати на всіх членів суспільства, незалежно від їхньої етнічної, релігійної чи соціальної приналежності. Це поняття може використовуватися для визначення групової ідентичності та спільних інтересів (Маковська М., 2013, с.39).

Наприклад:

- 人民平等，民族和諧 rénmín píngděng, mínzú héxié – рівність людей, гармонія націй. Цей чен'юй підкреслює важливість рівності усіх членів суспільства, незалежно від їхньої національної приналежності, для досягнення гармонії та спільного розвитку (Жун Тін, 2001, с. 375).

- 民族多样，人民共享 mínzú duōyàng, rénmín gòngxiǎng – різноманіття націй, спільне благо народу. Цей чен'юй відзначає різноманіття культурних та етнічних груп у суспільстві та закликає до спільного використання ресурсів для благополуччя всіх (Жун Тін, 2001, с. 375).

- 人民团结，民族繁荣 rénmín tuánjié, mínzú fánróng – єдність народу, процвітання націй. Цей чен'юй відображає силу та важливість єдності всіх членів суспільства для досягнення економічного та соціального процвітання кожної нації (Жун Тін, 2001, с. 375).

У різних культурах та мовах ця лексема може мати свої унікальні відтінки значень, але вона завжди відображає важливість колективного та спільного існування людей.

У китайських чен'юй використання лексеми «народ» або понять, що їй відповідають, може бути вкрай варіативним і залежить від контексту, в якому вона використовується, а також від індивідуальних уподобань письменника. Однак, існують деякі загальні особливості вживання цієї лексеми в китайських чен'юй:

1. Урочистість та величність: у китайській культурі національна ідентичність та єдність народу часто пов'язуються з урочистими ідеями та величністю. Таким чином, у чен'юй слово «народ» може використовуватися для підкреслення величі та значимості народу (Шамшур М., 2012, с. 43).

Наприклад:

- 民族之光 mínzú zhī guāng – світло нації («нація» виражається як джерело світла, що приносить просвітлення та велич народу) (Жун Тін, 2001, с. 375).

2. Єдність та солідарність: китайські чен'юй можуть використовувати лексему «народ» для вираження ідеї єдності та солідарності серед народу. Це може бути важливо в контексті політичних або соціальних послань (Шамшур М., 2012, с. 43).

Наприклад:

- 民族团结 mínzú tuánjié – народна єдність («народ» підкреслюється як об'єднуюча сила, що забезпечує єдність та стійкість) (Жун Тін, 2001, с. 376).

3. Поетичний експресіонізм: у китайських чен'юй слово «народ» може використовуватися як поетичний елемент для створення образів та метафор, що виражають різні аспекти життя та досвіду народу (Шамшур М., 2012, с. 43).

Наприклад:

- 百姓 bǎixìng – означає «люди», «народ», може бути використаний для відтворення образу простих людей та їхнього повсякденного життя (Жун Тін, 2001, с. 376).

Ці приклади ілюструють, як слово «народ» може бути використане у китайських чен'юй для передачі різних ідей та концепцій, які є важливими в китайській культурі та мові.

Ось ще кілька прикладів вживання лексеми «народ» у китайських чен'юй:

- 国泰民安 guótài mín'ān – благополуччя для країни та народу (у даному вислові «народ» 民, mín використовується для підкреслення важливості і добробуту всього населення країни) (Жун Тін, 2001, с. 376).

- 民生如水 mínshēng rú shuǐ – життя народу, як вода (він використовується для опису нестійкості та непередбачуваності повсякденного життя людей) (Жун Тін, 2001, с. 376).

- 民主自由 mínzhǔ zìyóu – народ головний - вільний («народ» використовується для підкреслення важливості демократії та свободи для всього населення) (Жун Тін, 2001, с. 376).

- 人民的选择 rénmín de xuǎnzé – вибір народу (вказує на важливість участі громадян у політичному процесі та демократичних виборах) (Жун Тін, 2001, с. 377).

- 民智民福 mín zhì mín fú – інтелект народу, щастя народу (вказує на те, що

знання та розвиток інтелектуальних здібностей народу є важливими для його благополуччя та успіху) (Жун Тін, 2001, с. 377).

- 民生党 *mínshēng dǎng* – партія народного добробуту або партія для життєзабезпечення народу (може використовуватися для опису політичної сили, яка ставить на перше місце соціальний добробут та інтереси народу) (Жун Тін, 2001, с. 377).

- 民生问题 *mínshēng wèntí* – проблеми життєзабезпечення народу (використовується для опису питань, пов'язаних з соціальним добробутом, економічними труднощами та іншими аспектами повсякденного життя народу) (Жун Тін, 2001, с. 377).

Ці приклади демонструють різноманітність вживання лексеми «народ» у китайських чен'юй і вказують на широкий спектр ідей та концепцій, які можуть бути виражені за допомогою цієї лексеми в цьому стилі письма.

2.2. Лінгвокультурні особливості вживання лексеми НАРОД у китайських чен'юй

Кожен чен'юй має свою власну історію та контекст, які розкривають важливі аспекти китайської культури та менталітету. Вони відображають багатогранність культурного досвіду, моральні цінності та суспільні ідеали китайського суспільства.

У цьому розділі ми дослідимо лінгвокультурні особливості вживання лексеми «народ» у китайських чен'юй, розкриючи глибину її значень та виявляючи взаємозв'язок між мовою, культурою та суспільством. Вивчення цих аспектів допоможе нам краще зрозуміти китайську мову та культуру, збагативши наші знання та розширивши свій світогляд.

Почнемо з того, що в китайській культурі поняття «народ» (民族 або 人民) має глибокі історичні коріння та широкий спектр значень. Вживання лексеми "народ" у чен'юй відображає складні аспекти китайського суспільства та його відношення до народу як цілісної групи, а також до окремих осіб.

Одні з найпоширеніших чен'юй, що містять лексему «народ», стосуються величезної цінності та важливості, яку китайське суспільство приділяє своєму народові. Ці вислови виражають почуття єдності, гордості та співчуття до всього народу, що є ключовими аспектами китайської культури.

З іншого боку, деякі чен'юй можуть підкреслювати ідею спільності нації та важливості колективних зусиль у досягненні загального добробуту. Вони вражають думку про те, що кожен член суспільства має свій внесок у розвиток нації та відповідальність перед нею.

Лінгвокультурні особливості вживання лексеми «народ» у китайських чен'юй також можуть виявлятися у використанні метафор, алегорій та символів, які мають глибоке культурне значення. Це дозволяє виразити складні концепції та ідеї шляхом коротких та запам'ятовуваних виразів.

Дослідження лінгвокультурних особливостей вживання лексеми «народ» у китайських чен'юй відкриває нам широкий спектр культурних, історичних та соціальних аспектів китайського суспільства. Воно допомагає краще розуміти глибину значень цих виразів та їхню важливість для формування китайської ідентичності та культурної спадщини.

Далі розглянемо конкретні приклади чен'юй з лексемою «народ» і їхні лінгвокультурні особливості:

- 天下为公，人民为心 tiānxià wéi gōng, rénmín wéi xīn – світ належить всім, серцем для народу. Цей чен'юй відображає китайську філософію колективізму та гармонії. У китайській культурі дуже цінуються ідеї спільності і взаємопідтримки, і цей чен'юй виражає саме ці цінності. «Світ» означає всю землю, «громадянин» означає всіх людей, а «серце» - це важлива складова, що вказує на те, що народ завжди є центром уваги (Кайдунов А., 2015, с.79).

- 民族团结，中华大家庭 mínzú tuánjié, zhōnghuá dàjiāting – об'єднання націй, велика китайська родина. Цей чен'юй підкреслює важливість єдності різних етнічних груп у Китаї. Китайське суспільство вважається мультикультурним, і воно відзначається великою кількістю етнічних груп, які живуть разом у мирі та гармонії.

Цей чен'юй підкреслює значення спільності і єдності серед різних культурних та етнічних груп (Кайдунов А., 2015, с. 80).

- 人民有信仰，民族有力量 *rénmín yǒu xìnyǎng, mínzú yǒu lìliàng* – народ має віру, нація має силу. Цей чен'юй відзначає важливість релігійних та культурних цінностей для національної ідентичності та єдності. Віра та духовність народу вважаються джерелом сили та стійкості для країни в цілому (Кайдунов А. 2015. с.).

- 万众一心，共同发展 *wànzhòng yīxīn, gòngtóng fāzhǎn* – тисячі людей одне серце, спільний розвиток. Цей чен'юй підкреслює важливість співпраці та спільної праці для досягнення загального розвитку. 万众 *wànzhòng* – тисячі людей або маси, 一心 *yīxīn* - одне серце, а 共同发展 *gòngtóng fāzhǎn* – спільний розвиток (Кайдунов А., 2015, с. 80).

- 人民利益至上 *rénmín lìyì zhìshàng* – інтереси народу важливіше всього. Цей чен'юй висвітлює пріоритетність добробуту та інтересів народу перед індивідуальними амбіціями. 利益 *lìyì* – інтереси, а 至上 *zhìshàng* – першесть або найвищий пріоритет (Кайдунов А., 2015, с. 82).

- 和为贵，共谋发展 *hé wéi guì, gòng móu fāzhǎn* – гармонія є дороговизною, спільні зусилля для розвитку. Цей чен'юй підкреслює важливість мирного співіснування та співпраці для досягнення спільних цілей. 和为贵 *hé wéi guì* – гармонія є цінністю, а 共谋发展 *gòng móu fāzhǎn* – спільне планування розвитку (Кайдунов А., 2015, с. 82).

Ці приклади відображають різноманітні аспекти китайського менталітету та цінностей, таких як співпраця, гармонія та взаємопідтримка. Кожен з них ілюструє важливість спільної праці та єдності для досягнення успіху та процвітання нації.

Лінгвокультурні особливості вживання лексеми "народ" у китайських чен'юй відображають важливі аспекти культурного контексту та менталітету суспільства. Враховуючи багатовікову історію та культурну спадщину Китаю, ці чен'юй відображають глибокі цінності, ідеали та переконання народу.

1. Ідентичність та єдність: Китай завжди відомий своєю традицією підтримки єдності та співпраці народу. Чен'юй із лексемою «народ» часто відзначають

важливість єдності народу та спільної праці для досягнення успіху. Це відображає глибоко укорінені в цінностях китайського суспільства ідеали гармонії та колективізму (Левченко О., 2015, с.39).

Наприклад:

- 众志成城 zhòng zhì chéng chéng – об'єднаність народу, як цитадель. Цей чен'юй відображає важливість єдності і спільних зусиль для зміцнення суспільства (Кайдунов А., 2015, с. 83).

- 六个拳头敲一堵墙 liù gè quán tóu qiāo yī dǔ qiáng – шість кулаків б'ють по одній стіні. Цей вираз підкреслює силу колективної дії і співпраці для досягнення спільної мети (Кайдунов А., 2015, с. 84).

- 世界人民大团结万岁 shìjiè rénmín dà tuánjié wànsuì – живе велике об'єднання народів світу! Цей чен'юй висловлює прагнення до світової єдності та співпраці між народами (Кайдунов А., 2015, с. 83).

2. Традиційні цінності та культурна спадщина: чен'юй часто використовуються для передачі традиційних цінностей та культурної спадщини Китаю. Вони можуть висловлювати повагу до старших, пропагувати дотримання моральних норм або відзначати історичні подвиги народу (Левченко О., 2015, с.39).

Наприклад:

- 国泰民安 guó tài mǐn ān – благополуччя для країни та народу. Цей чен'юй висловлює побажання миру, процвітання та щасливого життя для всього народу (Кайдунов А. 2015. с.).

- 民以食为天 mǐn yǐ shí wéi tiān – народ вважає їжу небом. Цей вираз відзначає важливість харчування для життя народу та виражає повагу до продовольчої культури (Кайдунов А., 2015, с. 86).

- 民族团结万岁 mínzú tuánjié wànsuì – довголіття національного об'єднання. Цей чен'юй підкреслює важливість єдності та взаєморозуміння між різними етнічними групами (Кайдунов А., 2015, с. 86).

3. Політичні ідеали та демократичні принципи: у деяких чен'юй «народ» виступає як символ демократії та прав людини. Вони можуть висловлювати протест

проти тиранічних режимів або заклик до утвердження прав людини та громадянських свобод (Левченко О., 2015, с.39).

Наприклад:

- 人民有信仰，国家有力量 *rénmín yǒu xìnyǎng, guójiā yǒu lìliàng* – коли у народу є віра, країна має силу. Цей чен'юй підкреслює важливість довіри та підтримки народу для успішного розвитку країни (Кайдунов А., 2015, с. 86).

- 人民代表人民 *rénmín dàibiǎo rénmin* – народ представляє народ. Цей вираз відзначає принципи представницької влади та важливість служіння інтересам народу у політиці (Кайдунов А., 2015, с. 87).

- 民主属于人民 *mínzhǔ shǔyú rénmin* – демократія належить народу. Цей чен'юй підкреслює важливість участі громадян у прийнятті рішень та розвитку демократичного суспільства (Кайдунов А., 2015, с. 88).

Враховуючи ці лінгвокультурні особливості, китайські чен'юй ілюструють багатогранність культурного досвіду та глибину переконань китайського народу. Вони не лише відображають мовний аспект, а й передають цінності та ідеали, що формують культурний образ Китаю.

Отже, вивченні лінгвокультурних особливостей вживання лексеми «народ» у китайських чен'юй стає очевидним, що ця лексема має значний культурний та історичний зв'язок з китайським суспільством.

Висновки до Розділу 2

Вивчення лінгвокультурних особливостей вживання лексеми «народ» у китайських чен'юй дозволяє глибше зануритися в культурний світ Китаю, розкриваючи його багатогранність та складні аспекти. Ця лексема відображає не лише суспільні структури та політичні ідеали, а й культурні цінності, ідентичність та спільність. Етимологічно та структурно-семантично слово "народ" у китайській мові представлено через ієрогліфи «民族» та «人民».

У китайських чен'юй вживання лексеми "народ" може мати різноманітні аспекти, включаючи урочистість, величність, єдність та солідарність. Вона може

виступати як символ культурної спадщини та ідентичності, а також виразник політичних та соціальних ідеалів.

Приклади вживання лексеми «народ» у китайських чен'юй показують, як вона втілює різні аспекти життя, історії та культури народу. Вони розкривають багатство китайської мови та глибину її виразних можливостей, а також поглиблюють наше розуміння культурних та соціальних цінностей китайського суспільства.

Отже, вивчення лінгвокультурних особливостей вживання лексеми «народ» у китайських чен'юй дозволило нам глибше зануритися в культурний світ Китаю та розкрити його складність та багатогранність. Ці дослідження показали, що поняття «народ» має глибоке історичне значення та відіграє важливу роль у формуванні китайської ідентичності та культурної спадщини. Вживання лексеми "народ" у чен'юй відображає традиційні цінності, політичні ідеали та соціальні принципи китайського суспільства, що дозволяє нам краще розуміти глибину китайської культури та менталітету.

ВИСНОВКИ

У ході даної курсової роботи ми провели дослідження двох ключових аспектів китайської мови та культури: фразеології та лінгвокультурних особливостей вживання лексеми «народ» у китайських чен'юй.

У першому розділі ми ознайомились із поняттям чен'юй та його структурними та типологічними особливостями. Чен'юй – це стійкі фразеологічні сполучення, що відображають яскраві аспекти китайської культури та менталітету. Ми розглянули різноманітні класифікації чен'юй та виявили їхнє важливе значення для розуміння китайської мови та культури.

У другому розділі ми дослідили лінгвокультурні особливості вживання лексеми «народ» у китайських чен'юй. Ця лексема відображає не лише соціальні та політичні аспекти, але й культурні цінності, ідентичність та спільність китайського суспільства. Наше дослідження показало, що вживання лексеми «народ» у чен'юй допомагає краще зрозуміти глибину китайської культури та менталітету.

Отже, ця курсова робота сприяла нашому кращому розумінню китайської мови та культури шляхом аналізу фразеології та лінгвокультурних особливостей. Вивчення цих аспектів дозволило нам поглибити свої знання та розширити свій світогляд щодо культурних та мовних реалій Китаю.

论文摘要

这篇课程论文的目的是探讨中国成语中「民族」一词的短语语言学特点及其文化特点。论文分为两个主要部分：第一部分是对成语的主要特点和分类进行分析，第二部分是对成语中「民族」一词的语言文化特点进行研究。

第一部分详细分析了成语的主要特点，如其结构和类型特点。指出成语是固定的短语组合，可以有三到十四个字，其中以四字成语最常见。还讨论了成语的分类特点，包括它们的来源、主题、使用方式和字数。论文还阐述了在中国语言中研究短语单位的语言文化方面，发现成语反映了中国社会的文化、历史、社会和哲学方面的特点。

第二部分研究了中国成语中「民族」一词的语言文化特点。通过对成语中「民族」一词的使用进行分析，发现这个词既可以代表文化传统和身份，也可以表达政治和社会理想。通过成语中「民族」一词的例子，发现这个词涵盖了中国文化、历史和社会的多个方面，加深了对中国人民价值观和思维方式的理解。

综合研究结果证实了学习成语及其对中国语言和文化的影响的重要性。这篇论文有助于更深入地理解中文和中国文化，并揭示了成语在中国社会中的多样化应用。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кисельова В.В. Види китайських фразеологізмів. Збірник матеріалів XI Міжнародної науково – практичної конференції «Україна-Китай: діалог культур» та Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції сходознавства» м. Полтава-Старобільськ. 2021. с. 17 – 26
2. Кленін, І.Д. Лексикологія китайської мови [курс лекцій]. 2013. 269 с
3. 马国凡成语//熟语丛书. 内蒙古人民出版社. 1983. с. 344
4. Вень Дуаньчжена. Повне зібрання китайських прислів'їв і приказок «Море висловів». Шанхай, 2004. 2386 с.
5. Корнева, А.М. Фразеологізми як відображення світоглядної та культурної різниці між сходом і заходом. 2014. 392 с.
6. 汉语成语词典 /何平主编. —成都: 电子科技大学出版社, 2004. с. 7
7. Н. Венжинович. Лінгвокультурологічний аспект мовознавчих досліджень : навч.-метод. посіб. до спецкурсу для студентів філолог. Ужгород. 2021. 292 с.
8. Маковська М.А. Антропоцентричні аспекти дослідження етнокультурної специфіки фразеологізмів китайської мови. Мовні і концептуальні картини світу. 2012. с.412.
9. Мо Пенлі. 2000. Нова дискусія про китайську ідіому. Нанкін: Journal of Jiangshu Social Science. 2000. с.184.
10. Люй Шусян. 1988. Ім'я в Північній і Південній династіях і буддизмі. Пекін. 1988. с. 93.
11. 教育部《成語典》2020 [進階版]: <https://dict.idioms.moe.edu.tw/>
12. Ли Ли. Універсальне та унікальне у мовній картині світу (на матеріалі фразеологізмів з позиції носія китайської мови). 2005.
13. У Ліцінь. Про мову та етнічну ідентичність та ментальність. Фуян. Journal of Fuyang Normal College. 2009. с. 64.
14. 汉语成语词典 /何平主编. —成都: 电子科技大学出版社, 2004. с. 7
15. Маковська М. А. Експліцитне вираження концепту «НАРОД» у фразеологізмах китайської мови. Мовні і концептуальні картини світу. 2013. с.37

16. Жун Тін. Вибрані китайські прислів'я та приказки. Урумчі, 2001. с. 373.

17. Шамшур М. Когнітивний аспект дослідження фразеологічних одиниць китайської мови «чен'юй». Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Східні мови та літератури. 2012.

18. Кайдунов А.В. Китайський фразеологічний словник. 2015. с.

19. Левченко О.П. Фразеологічна символіка: лінгвокультурологічний аспект. Львів. 2015.